

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Plesmanweg 1-6
2597 JG Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

T 070-456 0000
F 070-456 1111

Ons kenmerk
IenM/BSK-2012/201002

Bijlage(n)
0

Datum 15 oktober 2012
Betreft Reactie op motie Ormel/Wiegman betreffende
bevorderen Europese vrijstelling cisgenese

Geachte voorzitter,

In het VAO Biotechnologie en Kwekersrecht op 19 april jl. is een motie van de leden Ormel en Wiegman - van Meppelen Scheppink inzake nieuwe veredelings technieken aangenomen¹. Met deze motie verzoekt uw Kamer de regering te bevorderen dat cisgene technieken vrijgesteld worden van de EU ggo wet- en regelgeving. Mede namens de staatssecretaris van EL&I en de minister van VWS reageer ik op deze motie.

Tijdens het hieraan voorafgaand Algemeen Overleg (AO) met uw Kamer heb ik aangegeven dat ik een positieve grondhouding heb ten aanzien van een vrijstelling van cisgenese. Hierbij heb ik echter ook aangegeven dat ik eerst bij de Europese Autoriteit voor voedselveiligheid (EFSA) en Nederlandse betrokken partijen meer informatie wil inwinnen om op een verantwoorde en zorgvuldige wijze een definitief Nederlands standpunt in te nemen over de status van cisgenese.

Aangezien de discussie over de statusbepaling betrekking heeft op Europese regelgeving, is de besluitvorming een Europees proces. Nederland loopt voorop in deze discussie en heeft er tot nu toe voor gezorgd dat het onderwerp steeds weer in EU-verband geagendeerd is. De Europese discussie over nieuwe veredelings technieken zal worden gevoerd aan de hand van een aantal recent uitgebrachte rapportages inzake de veiligheid, de status, de detectiemogelijkheden en economische aspecten van de acht veredelings technieken². De Europese Commissie buigt zich op dit moment over deze rapportages en heeft onlangs toegezegd dat zij in oktober van dit jaar met haar standpunt zal komen over de in deze rapporten besproken technieken, waaronder cisgenese. Zij zal een juridische analyse presenteren waarin de mogelijkheden voor een vrijstelling van de EU ggo wet- en regelgeving, worden toelicht.

¹ Kamerstukken II, 2011-12, 27 428, nr. 223.

² JRC rapport New plant breeding techniques, zie:

<http://ipts.jrc.ec.europa.eu/publications/pub.cfm?id=4679>. Het rapport van de EU Werkgroep Nieuwe Technieken is niet openbaar en is uw Kamer vertrouwelijk toegezonden bij de brief van 4 april 2012 (Kamerstuk II, 2011-12, 27 428, nr. 218). EFSA opinie, zie: <http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/2561.htm>

Nederland wil de kansen die voortschrijdende technologie biedt, benutten, maar alleen wanneer de veiligheid voor mens, dier en milieu gegarandeerd is.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Nederland is van mening dat een vrijstelling van de EU ggo wet- en regelgeving alleen tot de mogelijkheden behoort wanneer een bepaalde techniek, in dit geval cisgenese, producten voortbrengt die niet meer risico's met zich meebrengen dan traditioneel veredelde gewassen. Bij een vrijstelling vervalt naast de etiketteringsplicht namelijk ook de plicht tot een risicobeoordeling in het kader van de EU ggo wet- en regelgeving. Een vrijstelling van cisgenese van de ggo wet- en regelgeving laat onverlet dat een beoordeling van de voedselveiligheid van cisgene producten moet plaatsvinden uit hoofde van de Nieuwe voedingsmiddelen verordening (EG) 258/97³.

Ons kenmerk
IenM/BSK-2012/201002

De COGEM heeft in 2009 aangegeven dat zij vanuit milieuveiligheid geen bezwaren heeft tegen een vrijstelling van cisgenese⁴. Het toenmalige Ministerie van VROM heeft vervolgens het RIKILT-Instituut voor Voedselveiligheid gevraagd te adviseren over de voedsel- en diervoederveiligheid van cisgenese. Dit RIKILT rapport van 2010 gaf in de TK aanleiding tot discussie en leidde tot een motie van mevr. Wiegman van Meppelen Scheppink c.s.⁵ waarin de regering werd verzocht om plantenwetenschappers onderzoek te laten doen naar de risico's vergeleken met traditionele veredeling en het RIKILT rapport als voorlopig rapport te beschouwen. Nederland heeft vervolgens de Europese Commissie verzocht om EFSA te mandateren om te adviseren over de veiligheid (voedsel-, diervoeder- en milieuveiligheid) van cisgene gewassen en daarbij een vergelijking te maken met traditionele veredeling en de expertise van plantveredelaars te betrekken. Dit rapport is begin van dit jaar verschenen⁶. Hierin is het RIKILT rapport meegenomen en hebben wetenschappers van het RIKILT deelgenomen aan de EFSA werkgroep onder het GMO-panel, dat het advies over cisgenese heeft opgesteld.

Zoals ik tijdens het AO op 19 april jl. heb aangegeven, konden de conclusies van dit EFSA advies tweeledig gelezen worden. Ik heb toen toegezegd dat Nederland de EFSA zal vragen om een eenduidige interpretatie. Nederland heeft daarom bij de Europese Commissie aangedrongen op een toelichting van de EFSA in het EU ambtelijk comité, sectie GGO's op 16 juli jl. In haar presentatie heeft EFSA aangegeven dat cisgene producten even veilig zijn als traditioneel veredelde gewassen. De Commissie lichtte toe dat de vraag of producten uit een nieuwe veredelingsstechniek een risicobeoordeling moeten doorlopen, afhankelijk is van de juridische statusbepaling van de techniek onder de ggo wet- en regelgeving. De EFSA liet weten dat de huidige EU veiligheidsbeoordeling geen aanpassing behoeft indien cisgenese de juridische status van een ggo-techniek zou behouden.

Ik heb kennisgenomen van de standpunten van verschillende betrokken partijen in Nederland ten aanzien van cisgenese. Hieruit maak ik op dat de veredelingsbedrijven cisgenese beschouwen als een techniek die vergelijkbaar is

³ "Nieuwe voedingsmiddelen" zijn voedingsmiddelen die vóór 15 mei 1997 in de EU niet in significante mate voor menselijke voeding zijn gebruikt. Zie <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:1997R0258:20090807:NL:PDF>

⁴ <http://cogem.net/index.cfm/nl/publicaties/publicatie/novel-plant-breedings-techniques-1>

⁵ Kamerstukken II, 2010-2011, 32 500, Nr. 122

⁶ <http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/2561.htm>

met traditionele veredeling maar die tevens efficiënter is. Op basis hiervan en op basis van het EFSA advies zijn zij van mening dat het vrijstellen van cisgenese van de EU ggo wet- en regelgeving verantwoord is.

De ketenorganisatie voor de biologische landbouw en de milieubeweging Greenpeace vinden echter dat cisgenese gelijk is aan genetische modificatie en de producten als zodanig moeten worden beoordeeld. Zij hechten waarde aan keuzevrijheid voor (biologische) telers en consumenten.

**Ministerie van
Infrastructuur en Milieu**

Ons kenmerk
IenM/BSK-2012/201002

Ik herken de standpunten van de verschillende partijen uit deze discussie. De staatssecretaris van EL&I heeft in het AO van 5 april aangegeven dat hij voldoende mogelijkheden ziet voor de sectorpartijen om de keuzevrijheid van biologische telers te waarborgen indien zij van bepaalde nieuwe veredelingstechnieken (zoals cisgenese) geen gebruik willen maken. De biologische sector heeft nu reeds specifieke voorschriften voor het gebruik van zaaizaad. Via deze voorschriften kan worden gewaarborgd dat rassen, die met cisgenese tot stand zijn gekomen, niet kunnen worden gebruikt in de biologische landbouw. De staatssecretaris van EL&I is bereid om zich in overleg met de biologische landbouw in te zetten voor goede regelingen hiertoe op nationaal en zo nodig op EU niveau. Consumenten die geen producten willen consumeren van vrijgestelde nieuwe veredelingstechnieken kunnen zo terecht bij producten van de biologische landbouw. Op deze wijze waarborgt de Nederlandse regering keuzevrijheid voor producent en consument en is er voldoende ruimte voor zowel de conventionele landbouw als de biologische landbouw om binnen de eigen kaders te opereren.

De discussie over de veredelingstechnieken is een belangrijke discussie. Nederland heeft zich de afgelopen jaren sterk gemaakt om op EU niveau duidelijkheid te verschaffen over de status van deze technieken in relatie tot de ggo wet- en regelgeving. De Nederlandse regering stelt zich op het standpunt dat overregulering voorkomen moet worden en de kansen gegrepen moeten worden die de nieuwe veredelingstechnieken bieden. Nederland zal deze lijn in de Europese discussie voortzetten en gebaseerd op alle bovenstaande informatie zal Nederland pleiten voor het vrijstellen van cisgenese van de EU ggo wet- en regelgeving.

Ik hoop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben,

Hoogachtend,

DE STAATSSECRETARIS VAN INFRASTRUCTUUR EN MILIEU,

Joop Atsma